

EĞİRDİR GÖLÜ ÇANAĞININ OLUŞUM ZAMANINA İLİŞKİN BİR GÖZLEM

An observation on the formation time of Lake Eğirdir depression

Nizamettin KAZANCI A.O.. Fen Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü» Ankara.

ÖZ: Eğirdir gölünün güneyinde, göre doğru ilerleyen alüvyon koniler istifinin içinde pirolastik döküntü tortulları bulunmuştur. Bunlar Pliyoseo yaşlı Gölcük. (İsparta) volkanizmasının ürünleri olup, göl çanağının Orta?-Üst Pliyosen öncesi meydana, geldiğini belirtir.

ABSTRACT: A layer of pyroclastic air-faE deposits of Pliocene Gölcük (İsparta) volcanism has been observed within the sediments of coluvium cones which have prograded into the. Eğirdir lake. This layer makes easy the interpretation of lake depression.

Göller, genellikle, su toplama alanı olan topoğrafik çukurluk veya- çanak ile bu çanak içerisindeki suyun birikim zamanı ele alınarak değerlendirilir. Çünkü,, göller bu iki elemandan biri olmayınca olunamayan coğrafya parçalarıdır: Gol çanağı ve suyun birikim zamanı hakkında bilgiler çevre jeolojisi, jeomorfolojisi ve eski göl' tortullarından elde edilir: Eğirdir gölünün yüzeyleyen yaşlı tortulu yoktur. Çevresi dik, yarlı ve kayalıktır: İsparta, bükümü olarak bilinen ve tektonikçe aktif bir yörede yer almasına rağmen, gerek göl çanağının ve gerekse gölün oluşum zamanı tartışmalı kalmıştır., Aşağıda sunulan bir gözlem bu konuda açıklayıcı olabilecektir:

Eğirdir gölünün yüzölçümü yaklaşık 465 km², çekik dönemde su. yüzeyinin denizden, yükseldiği 915' m'dir. Kuzey bölümü (Hoyran gölü) güneye göre daha sığdır. Ortalama 6-3 metre, maksimum. 16 m.. derinliğe sahiptir. Su seviye değişiminin, uzun yıllar ortalaması 40-120 cm arasında kaldığı için karstik boşalımın olduğu düşünülmektedir. Yüzeiden Kovada gölüne akışı da vardır ve bu bağlantı kanalı son yıllarda, derinleştirilmiştir. Eğirdir ilçe merkezine yakın iki. ada (Can ada ve Yeşil, ada), yine yakın zamanda aralan doldurularak karaya bağlanmışlardır.

ilk incelemelerde Eğirdir göl çukurluğunun plüvyal dönemlerdeki karstik olaylar¹ sonucu oluştuğu ve yine bu dönemde su ile dolduğu belirtilmiştir (Alagöz, 1944). İalın (1946; 1948) göl çukurluğunun tektonik kökenli., su birikiminin Neojen sonrasında geliştiğini., Ardel (1951) ise bu gölün. Holosen'de büyük bir polyenin çökmesi sonucu ortaya çıktığını, göl içindeki küçük adaların da bunun delili, olduğunu, söylemektedir, inandık (1965), tektonik kökenli çukurluğun karstik olaylarla mevcut şeklini kazandığını gölün plüvyal dönemde geliştiğini belirtmiştir. Anadolu'nun eski iklimi ile birleştirilerek Eğirdir dahil yöredeki büyük su kütleleri plüvyal göller şeklinde gruplandırılm.akta:dir (Erol., 1969; 1984).

Eğirdir ilçesi 1750 metre yükseklikteki Sivri. Tepe'nin eteğinde, göl kenarcıdır. İlçe merkezinin iki tarafında, Sivri tepenin 65° eğimli, alt yamaçlarına yaslanan bir dizi. birikinti, konisi vardır. Yaklaşık 2. km'lik bir uzanım, içinde» koniler üst üste ve yana gelişerek önemli bir kolüvyum deposu teşkil etmişlerdir. Bu depo yol. ve yerleşim, yeri açma işleri için yarılmış ve iç yapısı açığa, çıkmıştır, Yarmanın yaklaşık orta düzeylerinde kalınlığı 5-45 cm arasında, değişen bir tuf seviyesi vardır., Konlerdeki depolanma, tarzı, ve yarma biçimine bağlı olarak yer' yer merceksi konumdadır. İlçenin İsparta çıkışında,

Öğretmenler kooperatifi arkasındaki, yanmalarda. lüflerin yer yer .altire olduğu ve altındaki kaba bloklu kesimi beyaza, boyadığı izlenir.

Tüfifer bu kolüvyum deposu için klavuz seviyedir. 9630 pümis, %20 kristal ve %50 litik tanelerden yapılmıştır;. Ortalama tane boyu 1 mm., maksimum tane boyu ise 6 mm'dir. içlerinde yabancı klastik tane yoktur. Yer yer laminalanma ve normal derecelenme gözlenir fakat bunlar ekseri, konu olarak depolanmanın doğurduğu ikincil özelliklerdir.

Kolüvyum deposu içindeki, bu düzey piraklastik döküntü ürünleridir.. Bölgenin jeolojik ve topoğrafik yapısı da bunu gerektirir;. Ancak tüllerin kaynağı açık değildir. Buna karşılık, yöreye en yakın patlamalı volkanizma 25 km mesafedeki Pliyosen yaşlı Isparta-Gölcük maarıdır ve iki evreli bu volkanik merkez (Kazancı ve Karaman, 1988) incelenen tüllerin kaynağı olmalıdır... Alternatif açıklama, taralımızdan bulunamamıştır..

Kaynağı Gölcük, maar volkanizması olan döküntü. tüllerin kolüvyum konileri içinde yer- alabilmesi, Eğirdir' gölünü çevreleyen yamaçların en azından Orta?-Üst Pliyosen öncesinde yaratılması ile mümkündür. Bu da yaklaşık Isparta büklümünü oluşturan tektonik olaylara karşılık gelir. Oluşan çukurluğun, karstik süreçlerle şekillenmesi ve su ile dolması önceki çalışmalarda belirtildiği gibi plüvyal dönemlerde gerçekleşmiş olmalıdır.

DEĞİNİLEN BELGELER

Alagöz, CA., 1944, Türkiye'de karst olayları hakkında bir araştırma, Türkiye Coğrafya Kurumu. Yayını, no 1, 95 s., Ankara..

Ardel, A., 1951, Göller bölgesinde morfolojik müşahadeler L ist., Coğrafya Enst. Dergisi, 2,, 1-19.

Erol, O., 1969, Tuzgölü Havzasının jeolojisi ve jeomorfolojisi., T...B.T.A.K. Araştırma Projesi Rap., no TBAG-26,336 s. Ankara..

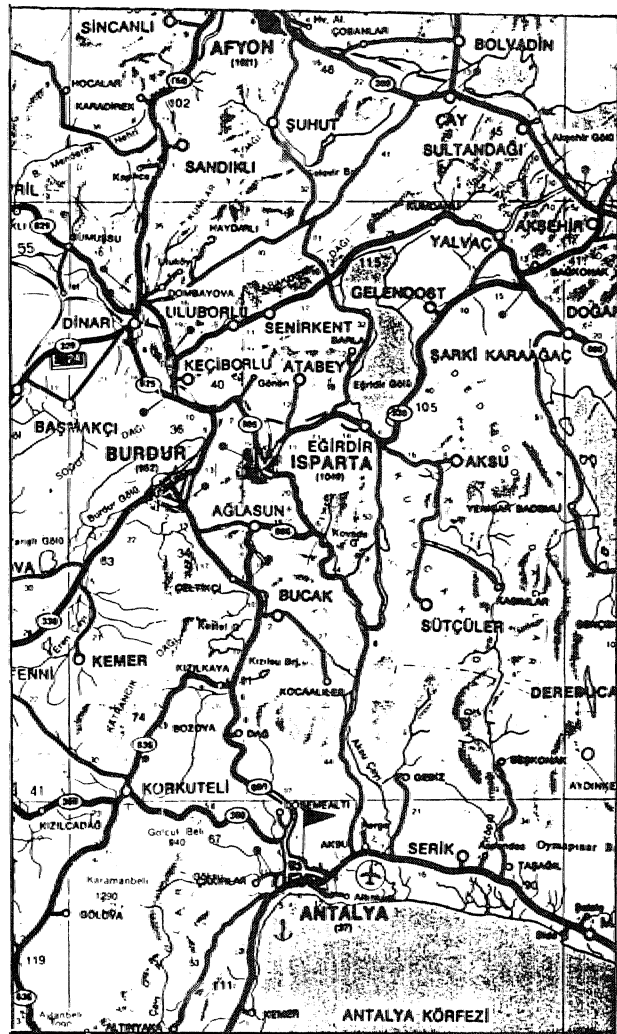
Erol., O., 1984, Geomorphology and neotectonics of the pluvial lake basins in the Taurus Belt and south central Anatolia. Geology of the Taurus Belt (Eds. O. Tekeli ve C. Göncüoğlu) da, MTA .Matbaası, 119-124, Ankara.,

İnandık, H.- 1965, Türkiye gölleri., İ Ü. Coğrafya Enst. Yay., no., 44,214 s., İstanbul..

Kazancı., N. ve Karaman, E., 1988, Gölcük (Isparta) volkanüastiklerinin secii manier özellikleri ve depolanma mekanizmaları, Ak.üniv. Isparta Müh. Fak., Derg., 4,1.6-35,

Lahn, E., 1945, Batı Toros göllerinin jeomorfolojisi.. Maden Tetkik ve Arama Enst. Dergisi,, 34, 387-393,

Lahn, E., 1948, Türkiye göllerinin jeolojisi ve jeomorfolojisi hakkında, bir etüd. M.T.A. Yayını, Seri B, no 12,87 s., Ankara.

Şekil 1. Yer Buldum. Haritası

Figure L Location map.